

VÄST SAHARA

Nr 2 2017 Pris 30 kronor

Inget nytt i FN-spåret 5

Sverige missade chansen 6

Svenskt bistånd mot noll 8

***MINSKA
INTE...
STÖDET!***

Utges av Svenska Västsaharakommittén (f.d. Föreningen Västsahara) och utkommer med fyra nummer per år. ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör:
Lena Thunberg

Redaktionsråd:
Kerstin Bjurman
Ulla-Karin Karlson
Arto Valtonen
Charlotte Wester
Monica Zak

Grafisk form:
Tidningsform & Textfason
Layout:
Ulla-Karin Karlson

Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg

Telefon:
070 - 475 46 45

Hemsida och facebook:
www.vastsahara.net
facebook.com/
tidskriftenvastsahara

E-post:
vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 145:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-
Plusgiro:
20 40 03 - 8

Omslagsbilder:
Framsida: En kvinna i de västsahariska flyktinglägren med en makrillburk från Sverige.
Monica Zak.

Baksida: Senia Bachir Abderahman i riksdagshuset i Stockholm. Lena Thunberg.

Tryckeri: Danagård LITHO

Presslagd: Maj 2017.

Tidskriften Västsahara får ekonomiskt bidrag av Statens kulturråd och Fredsmiljonen. Tidskriften ansvarar för innehållet.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 27 medlemsorganisationers kampanjsida, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekomiteen for Vest-Sahara:** www.vest-sahara.no.

Polisario Front: Telefon 0739-056061 **Informationsfoldrar** (enstaka gratis): Västsahara finns inte på kartan 2014, Erkänn Västsahara! 2014, Västsahara väntar på frihet 2013, Unga i öknen 2012, Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008 och Västsahara 2006.

LÄSTIPS: Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, L Thunberg, Föreningen Västsahara, 2013, 115:- inkl frakt. Beställ på www.vastsahara.net

NORDENS ENDA TIDSKRIFT OM VÄSTSAHARA

S-kongressen: Följ FN-spåret. Erkänn inte. 4

Inget nytt i FN-spåret. 5

Ove Bring: Sverige har redan missat chansen. 6

Nedskuret bistånd väcker heta känslor. 8

Mohamed Sidati: Var finns modet och visionerna? 10

Hedersmedborgare i Västsahara. 12

Craftivism på Billströmska folkhögskolan. 18

Kurt Mosgaard: Nordafrikas nästa krig. 19

Svenskt stöd minskar

Sverige missade chansen att ge ett verkligt stöd till västsaharierna när man inte erkände den västsahariska staten. Det menade folkrättsprofessorn Ove Bring på en konferens i riksdagshuset i april.

Meningslösa politiska förhandlingsförsök är ut och år in hjälper inte, sa före detta MINURSO-chefen Kurt Mosgaard och varnade för att nästa krig kan ske i Nordafrika i Västsahara och sedan sprida sig. Och detta för att världen stillatigande är ut och år in har låtit västsahariernas rätt trampas på.

FN:s före detta rättschef Hans Corell varnade för att förtroendet för säkerhetsrådet helt körs i botten, eftersom man inte genomdrivar sina egna resolutioner och beslut och för att medlemsländerna själva bryter mot FN-stadgan.

Vad beror det då på?

Det politiska priset är helt enkelt för högt, tror många.

– Var är modet och visionerna? frågar sig besvikna västsaharier.

Inte ens ett MR-mandat lyckades säkerhetsrådet driva igenom i sin nya resolution 28 april, men ändå berömde Sverige sig för att ha bidragit till en bra resolution.

Polisario själva var nöjda med att rätten till självbestämmande för det västsahariska folket står kvar i resolutionen, trots ständiga försök från Marockos sida genom Frankrike att urlaka och förminska västsahariernas rätt till självbestämmande och självständighet.

Sverige skulle öka det humanitära biståndet till flyktinglägren, sa utrikesministern i januari 2016. Nu visar det sig att Sida ville ge noll kronor för 2017. Fem miljoner har därefter skakats fram till FN-systemen. Det direkta svenska stödet är helt borta.

– **Sverige håller på att distansera sig från oss**, konstaterar västsaharier.

LENA THUNBERG redaktör för tidskriften Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Eldupphör råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseorganisationen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike är Marockos främsta supporter.

År 2013 undertecknade EU ännu ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

2012 gav den svenska riksdagen regeringen i uppdrag att erkänna Västsahara. Det skedde inte.

Hungerstrejk med fara för livet

Västsaharas kända människorättsaktivist Hamadi Naciri och Gabal Jouda startade en hungerstrejk 17 april utanför Smaras kommunhus. Hamadi Naciris hälsotillstånd var 1 maj så dåligt att han fördes medvetslös till sjukhus. De två protesterar mot den "apartheidbehandling" som västsaharier utsätts för och kräver respekt för deras ekonomiska och sociala rättigheter.

Hamadi Naciri, 46 år och ordförande i MR-organisationen Freedom Sun, har tvingats i "exil" till en stad i Marocko 120 mil från Smara och berövats sina ekonomiska bidrag. Även Gabal Jouda, från samma organisation, 56 år med 8 barn, har berövats sina ekonomiska bidrag.

Deportation, avsked från arbete, indragen lön eller sociala bidrag är sedan länge vanliga sätt för den marockanska staten att försöka tysta västsaharier som fredligt protesterar mot ockupationen, förföljelser och misshandel. Bara tack vare det västsahariska samhällets urgamla traditioner att hjälpa varandra kan västsaharier överleva.

Europaparlamentarikern Jytte Guteland debatterar mot utrikesminister Margot Wallström på Socialdemokraternas kongress.

S-KONGRESSSEN:

FÖLJ FN-SPÅRET. ERKÄNN INTE.

En mängd motioner om Västsahara-frågan var inlämnade inför Socialdemokraternas kongress i Göteborg 8–11 april. Men det blev bakslag för dem som önskat ett erkännande nu av Västsahara. Det beslut om ett erkännande som togs av kongressen 2009 ligger visserligen fast, men partiledningen vill vänta med ett erkännande.

Partistyrelets skrivning röstades igenom trots en skarp debatt mellan utrikesminister Margot Wallström och Jytte Guteland, tidigare SSU-ordförande, numera europaparlamentariker och ledare i Intergruppen för Västsahara i EU-parlamentet.

Många socialdemokrater från olika delar av landet steg upp i talarstolen för att kräva att partiet beslutar om ett svenskt erkännande nu.

Utrikesministern menade att tidpunkten är fel, att folkrättsliga kriterier för ett erkännande

inte är uppfyllda och att Västsahara inte är statsdugligt. I stället är det nu FN-spåret som gäller. Jytte Guteland hävdade att det just nu är den rätta tidpunkten för ett erkännande: EU-domstolen har slagit fast att Västsahara inte tillhör Marocko och att avtal mellan Marocko och EU inte innefattar Västsahara.

– Att försvaga partiets text är djupt olyckligt och det sänder bara negativa signaler till västsaharierna, menade hon.

KONGRESSENS FORMULERING OM VÄSTSAHARA:

Efter mer än 40 år är det dags för det västsahariska folket att ges sin rätt till självbestämmande. Vi ska stödja FN-processen för att finna en rättvis och ömsesidigt godtagbar förhandlingslösning. Vi bistår västsahariska flyktingar med humanitärt och politiskt stöd.

– Västsaharierna är inte redo. Vi måste hjälpa dem i en statsduglig riktning och nu måste vi testa FN-spåret när det finns en ny generalsekreterare. Ett erkännande vid fel tidpunkt skulle få enorma reaktioner, sa Margot Wallström.

Besvikna SSU-are sa efter beslutet att partiet har svårt att skilja mellan regering och parti.

– FN-processen har inte lett någonstans under 25 år. Vi kommer inte att glömma västsaharierna. Socialdemokraterna har beslutat att erkänna Västsahara. Vi ska pusha för att beslutet verkställs, sa Andrea Törneman, SSU:s förbundssekreterare vid ett miniseminarium med Mohamed Sidati, Polisarios Europapresentant.

Hon påpekade också att till skillnad från Danmarks och Norges regeringar har den svenska regeringen inte avrättat näringslivet från att involveras i ockuperade Västsahara.

LENATHUNBERG

NY FN-RESOLUTION:

Intet nytt under solen

28 april förlängde FN:s säkerhetsråd mandatet för den fredsbevarande styrkan MINURSO med ett år till 30 april 2018. Inga nya spår presenteras. Parterna, Marocko och Polisario, uppmanas åter att starta förhandlingar som ska leda till "en rättvis, varaktig, ömsesidigt accepterad politisk lösning". Liknande uppmaningar har skett under 10 år utan resultat.

Sedan 2004 då Marocko deklarerade att man inte kan acceptera ett självständigt Västsahara och i stället presenterade ett förslag om autonomi, det vill säga begränsat självstyre innanför Marockos gränser, har säkerhetsrådets resolutioner handlat om att FN-ledda förhandlingar mellan parterna Marocko och Polisario ska starta. De få indirekta samtal, som skett, har inte lett till några förhandlingar eftersom parterna står för långt ifrån varandra: En ockuperad ska förhandla med ockupanten. Polisario hävdar enligt avkoloniseringsdeklarationen rätten till självständighet och Marocko vägrar att acceptera ett självständigt Västsahara.

MINURSO fick inte heller i år ett utvidgat mandat som gäller övervakning av mänskliga rättigheter, något som framför allt människorättsorganisationer krävt.

”Det minsta man kan begära av Sverige i säkerhetsrådet är att MINURSO åtminstone får mandat att rapportera om och övervaka att inga kränkningar av de mänskliga rättigheterna sker”, sa Polisarios representant vid FN-högkvarteret Ahmed Boukhari i en intervju i december.

Så skedde alltså inte. MINURSO är fortfarande den enda fredsbevarande FN-styrkan som saknar MR-mandatet.

Av resolutionen framgår också att den nye generalsekreteraren ska vara mer involverad. FN:s flyktingkommissariat UNHCR och MR-rådet OHCHR uppmanas också att vara aktiva. Givarländerna uppmanas att bidra med pengar, eftersom matsituationen för flyktingarna riskerar att försämrats.

Resolutionen antogs enhälligt av de 15 medlemsländerna men föregicks av långa diskussioner. Frankrike med sin vetorätt är det land som hårdast förespråkar en Marockovänlig linje.

I generalsekreterarens rapport, som är underlaget till resolutionsförslagen, ägnades en stor del av texten åt situationen i södra Västsahara, där Polisario inte dragit tillbaka sin väpnade styrka från buffertzonen söder om den Marockobyggda sandvallen. Marocko däremot hyllades för att ha dragit tillbaka sin styrka till den ockuperade delen.

Bakgrunden är att i den fem kilometer breda buffertzonen på Polisarios sida (öster och söder) av sandvallen får ingen av parterna befin-

na sig. Det är ett brott mot eldupphöravtalet. I augusti 2016 gick dock marockansk styrka över vallen för att asfaltera en väg mot Mauretaniens gräns nära sandvallen. Detta var ett klart brott mot eldupphöravtalet. MINURSO fanns inte på plats, varpå Polisario förflyttade sin styrka till buffertzonen, som vid just den här punkten sträcker sig hela vägen till Mauretaniens gräns. Polisario uppmanade MINURSO och FN:s generalsekreterare att agera. Under lång tid har Polisario och Marockos styrkor stått med bara några hundra meters avstånd från varandra. Marocko avslutade vägbygget och drog sig ur buffertzonen medan Polisario behöll sin styrka. Polisario ansåg att Guerguarathän-

I själva verket är resolutionen en synnerligen urvattnad variant av det mandat som MINURSO ursprungligen fick av säkerhetsrådet 1988.

delsen var ytterligare en provokation från Marocko och förklarade att Marocko överhuvudtaget inte har i den ockuperade delen att göra.

Inför omröstningen om resolutionen krävde säkerhetsrådet att Polisario skulle dra tillbaka sin trupp från Guerguaratområdet, vilket också skedde och det hela tonades ner i den slutliga resolutionen.

Däremot fick Guerguarat stora rubriker i media. Franska nyhetsbyrån AFP rapporterade redan i augusti att Polisario hotade med krig, när det i själva verket var Marocko som bröt eldupphöravtalet. Svensk media upprepade denna information. Även i april i år fick det faktum att Polisario drog tillbaka sin styrka uppmärksamhet i media, som en anledning till att säkerhetsrådet äntligen kunde enas kring en resolution.

Vad som inte nämns i resolutionen är de provokationer som Marocko utfört under 2016:

FN:s generalsekreterare hindrades från att besöka den ockuperade delen av Västsahara. Stora demonstrationer mot Ban Ki-moon organiserades i Rabat efter att han kallat Marockos ockupation för just en ockupation. Marocko utvisade 85 MINURSO-tjänstemän i mars. En redan liten och svag FN-styrka reducerades med cirka en fjärdedel och har ännu inte återställts trots tidigare vaga uppmaningar från säkerhetsrådet. I augusti bröt Marocko eldupphöravtalet genom att gå in i buffertzonen.

Säkerhetsrådets resolution i år framställs av den svenska regeringen som en stor framgång: ”Vi kan nu vända blad.” ”Tiden är inne för att återuppta förhandlingar”, sa en nöjd kabinettssekreterare Annika Söder.

I själva verket är resolutionen en synnerligen urvattnad variant av det mandat som MINURSO (FN:s mission för en folkomröstning i Västsahara) ursprungligen fick av säkerhetsrådet 1988; att genomföra en folkomröstning där västsaharierna skulle välja självständighet eller integration med Marocko.

26 år har gått sedan MINURSO anlände till området för att förbereda för denna folkomröstning.

FN:s generalsekreterares senaste särskilda sändebud i Västsaharafrågan, Christopher Ross, har efter åtta år lämnat in sin avskedsansökan. Hans efterträdare kan eventuellt bli Tysklands tidigare förbundsresident Horst Köhler.

2012 förklarade Marocko Christopher Ross ”persona non grata”, icke önskvärd, på grund av ”hans uttalande om att Marocko skulle ha begått överträdelser i Västsahara”. Christopher Ross kunde därför under en längre period inte besöka den ockuperade delen av Västsahara, besök som var en del av hans uppgift som generalsekreterarens sändebud.

TEXT: LENATHUNBERG
UN PHOTO/MANUEL ELIAS

Sverige har redan missat chansen

Vad ska Sverige göra i säkerhetsrådet för Västsahara? Det var frågan för en diger panel experter i riksdagshuset 19 april. Mötet var arrangerat av riksdagsledamöterna Lotta Johnsson Fornarve (V), Johan Büser (S) och Said Abdu (L) med stöd av flera frivilligorganisationer.

– Sverige som icke-permanent medlem i säkerhetsrådet och inte heller medlem i den Group of Friends som förbereder resolutionsförslag kan egentligen inte påverka så mycket, menade folkrättsprofessorn Ove Bring.

– Sverige har dessutom redan missat chansen att göra något med verklig substans, när man inte erkände Västsahara.

– Den genomlysning av Västsaharafrågan som ambassadör Fredrik Florin skrev för regeringen har tyvärr aldrig offentliggjorts i sin helhet och det beklagar vi jurister. Enligt Fredrik Florin är bland annat kriterierna för ett erkännande av Västsahara inte uppfyllda. Kontroll av hela territoriet saknas.

Ove Bring och flera kända folkrättsjurister hävdar att de folkrättsliga grunderna för ett svenskt erkännande av Västsahara visst finns.

– Om ett land är utsatt för en illegal ockupation, ska inte ockupanten kunna skörda frukterna av denna ockupation, så som ju Marocko gör. Det är helt fel. Marocko har ingen legal rätt till Västsahara. Det slog Internationella Domstolen i Haag fast redan 1975.

– Utrikesminister Margot Wallström har sagt att ”det händer lovande saker i FN”. Vilka då? Det är verkligen svårt att förstå. Säkerhetsrådet befinner sig ju sedan länge i en återvändsgränd med Frankrike som permanent medlem med vetorätt.

Ove Bring menar att förväntningarna på säkerhetsrådet är alldeles för höga. Men det Sverige kan göra är att starkt stödja internationell lag, utmana medlemsstaterna och att tydligt stå för en klar linje.

– Men för detta krävs mod, eftersom man naturligtvis får betala ett politiskt pris för det, sa Ove Bring.

Det händer mycket just nu, menade före detta Minurso-chefen dansken Kurt Mosgaard. Han är pensionerad generalmajor, opartisk i konflikten men med ett stort intresse och många synpunkter.

Det finns en tydlig risk för krig, samtidigt som i princip inget i själva frågan har förändrats. Men båda parter bröt vapenvilan i augusti förra året, när Marocko gick över muren in i buffertzonen för att bygga en vägsträcka i söder mot Mauretanien. Marockos och Polisarios väpnade styrkor står inte långt ifrån varandra och det är en mycket farlig situation. Ett krig kan dessutom lätt sprida sig till andra länder i regionen, anser Kurt Mosgaard.

– Vad som helst kan hända nu, menar han.

Det som hänt hittills är: Marocko har i år blivit medlem i Afrikanska Unionen. FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon kallade ockupationen ockupation varpå demonstrationer mot honom arrangerades i Marocko. Marocko utvisade en stor del av den civila delen av Minurso i mars 2016. De flesta är ännu inte tillbaka trots uppmaningar från säkerhetsrådet. I Marocko pågår nu en ny rättegång mot de dömda Gdeim Izik-aktivisterna. Polisario har

”Om ett land är utsatt för en illegal ockupation, ska inte ockupanten kunna skörda frukterna av denna ockupation, så som ju Marocko gör.”

OVE BRING

en ny generalsekreterare, FN likaså. FN-sändebudet Ross avgår. Det tidigare FN-sändebudet James Baker är fortfarande genom sitt institut engagerad i frågan och ingen vet vad USA:s nye president kommer att inta för ställning i Västsaharafrågan.

Samtidigt finns det ingen folkomröstning i sikte och frågan om skydd för mänskliga rättigheter är olöst.

– Vi har sovit i 20 år, menar Kurt Mosgaard. Nu är det upp till bevis och då får man vara beredd på problem!

Marocko har tillåtits få ett stort manöverområde. För några år sedan ringde kungen helt sonika upp USA och stoppade på så sätt ett amerikanskt initiativ i säkerhetsrådet för att åtminstone få ett starkare mandat för Minurso när det gäller mänskliga rättigheter, berättar Kurt Mosgaard.

– Titta bara på IKEA-affären! Tar du ställning så får du vara beredd på problem.

Kurt Mosgaard menar också att när det gäller mänskliga rättigheter borde man åtminstone låta väst-saharier passera genom den mur, som delar Västsahara i två delar. UNHCR organiserar flygturer för att väst-saharier ska få besöka sina släktingar på båda sidor, men dessa resor stoppas ofta.

– Minröj en väg och gör ett hål i muren! Vem skulle vilja förbjuda civila att träffa sina anhöriga? frågar sig Kurt Mosgaard.

Han tycker också att Polisario borde förklara vilken typ av stat man har tänkt sig. Hur ser planerna ut?

– Man måste alltid stå på lagens sida, sa FN:s förre rättschef Hans Corell som är noga med att påpeka att han inte tar ställning för någon av parterna utan strikt följer lagen.

I ett rättsligt utlåtande till FN 2002 klargjorde han att utvinning av naturresurser i ett ockuperat område endast kan ske enligt befolkningens önskan och till dess vinning.

– Jag skäms som europé över EU:s fiskeavtal med Marocko, eftersom det inte utesluter det ockuperade Västsaharas vatten, har Hans Corell upprepat många gånger.

Han menar också att EU-domstolens dom från december är klargörande. Handelsavtal med Marocko gäller inte Västsahara. Ändå fortsätter exploateringen och vinsterna ham-

Senia Abderahman från flyktinglägren, Brahim Dahane från ockuperat område, f.d. MINURSO-chefen Kurt Mosgaard och FN:s f.d. rättschef Hans Corell i riksdagshuset i april.

nar hos Marocko. Ett särskilt konto för väst-saharierna borde upprättas så att de kompenseras för vinsterna.

2014 hörde Hans Corell hur Marockos kung firade den så kallade Gröna Marschen och ockupationen av sina ”södra provinser”.

– Det är en klar kränkning av Genèvekonventionen, ett brott, eftersom det är det väst-sahariska folket som ska avgöra status. Det visar också att Marocko inte har någon som helst vilja att följa säkerhetsrådets beslut, menar han.

– Säkerhetsrådet håller inte måttet. Det ska agera för att förebygga konflikter, stoppa våld och se till att rättssamhället får råda. Därför är det verkligen sorgligt när permanenta medlemmar själva bryter mot FN-stadgan. Det finns bara en väg: Följ lagen!

För att lösa dödläget i säkerhetsrådet har Hans Corell föreslagit tre olika sätt att lösa Västsaharafrågan:

1. Låt Minurso ta över administrationen av området på ett liknande sätt som skedde inför Östtimors avkolonisering.

2. Låt Spanien återta det ansvar som man egentligen har för området.

3. Låt säkerhetsrådet erkänna Västsahara. Därefter ska befolkningen själva besluta om sin framtid.

En sådan sista lösning kan dock bli mycket farlig, säger Corell. Om det inte finns militär och polis kan kriminella grupper ta över.

– Jag vill att de svenska diplomaterna tar tag i Västsaharafrågan, försvarar våra lagliga rättigheter och ser till att alla resolutioner och be-

slut verkställs i säkerhetsrådet, sa människorättsaktivisten Brahim Dahane, som 2009 fick Per Angerpriset av Sveriges dåvarande kulturminister för att han med risk för sitt eget liv spridit kunskap om väst-sahariernas situation.

– Vi har ingen som för vår talan! Det är det vi behöver. Marocko har så många allierade och det här är ett politiskt spel på högsta nivå; sabotage och förhållning av folkomröstningen i stället för att man sätter sig ned och pratar med varandra, menade Brahim Dahane.

Brahim Dahane bor i ockuperat område medan Senia Bachir Abderahman bor i flyktinglägren.

– Detta är enda möjligheten att träffas; i ett främmande land som Sverige. Det är rätt absurd, sa Senia.

– Vi vill att världen ska höra oss! Vi kan inte göra detta själva! Vi har all rätt men omvärlden är inte aktiv. Minurso-styrkan kostar mer än vad det humanitära stödet gör. Vår situation är så svår. Biståndet minskar och ingen försvarar våra anhöriga i den ockuperade delen, eftersom MR-mandatat saknas.

– Egentligen är det inte maten som är viktigast utan att vår sak blir uppmärksam. Vi har tålmodigt väntat så länge. Vi behöver konkret hjälp. Sverige borde göra ett starkt uttalande när FN-resolutionen tas 30 april. Vi vill ha ett datum för en folkomröstning. Sverige skulle kunna ta rollen som medlare. Sverige skulle dessutom kunna tala i EU. Sverige, stå upp för vår sak!

LENATHUNBERG

Tro att ni kan!

– Marocko har utsatt Sverige för påtryckningar och ni är säkert trötta. Men Sverige är en ledstjärna för mänskliga rättigheter. Jag hoppas att ni fortsätter vara det. Tro på det som är rätt och rättvist. Tro på er själva, sa Brahim Dahane, människorättsaktivisten och ordförande i den väst-sahariska MR-gruppen ASVDH. Han fick Per Angerpriset av Sveriges regering 2009 för att han med fara för sitt eget liv fört ut information om bristen på mänskliga rättigheter i Västsahara.

Han greps som 22-åring första gången 1987 och var försvunnen i fyra år. När han kom ut ur det hemliga marockanska fängelset vägde han 35 kg. Det hindrade honom inte från att senare ta sig till Rabat i Marocko för att söka upp Amnesty och olika länders ambassader för att rapportera om situationen i den ockuperade delen av Västsahara.

Han har förföljts och fängslats sedan dess. 2009 besökte han och sex andra väst-saharier för första gången flyktinglägren i Algeriet. När gruppen återvände, greps de i i Casablanca och ställdes inför en militärdomstol anklagade för högförräderi. De hotades med dödsstraff men släpptes utan dom efter tre år i fängelse i Marocko.

Brahims fysiska hälsa är försvagad på grund av upprepad tortyr och många hungerstrejker. I vintras ville han följa den nya rättsprocessen

mot de 24 Gdeim Izikfångarna, men fick inte komma in i rättsalen. Väst-saharierna åtalades för mord på 11 poliser och för att tillhöra en kriminell grupp och dömdes till 25 år eller livstids fängelse 2013 av en militärdomstol efter erkännande under tortyr. Amnesty har länge krävt att väst-saharierna ska släppas eller ställas inför en ny civil domstol.

– Även detta är en politisk rättegång. Informationen i media är falsk, säger Brahim Dahane, som åter besökt utländska ambassader i Rabat för att ge information.

Trots utrikesminister Margot Wallströms löften om ett ökat humanitärt bistånd skar Sida ner det först till noll. Senare blev det fem miljoner i år via FN-systemen. I flyktinglägren gapar matlagren tomma. Donatorerna håller inte sina löften.

Nedskuret bistånd skapar heta känslor

Trots att biståndsministern deklarerat att det svenska stödet till Västsahara ska fortsätta, så har Sida halverat livsmedelshjälp och skjutit upp behandlingar av nya ansökningar till efter sommaren. Beloppen är små, men för Västsaharas flyktingar är betydelsen stor: – Sveriges agerande är helt oförklarligt! säger chefen för väst-sahariska Röda Halvmånen till OmVärlden.

Bakom en mur av containrar lastar en grupp män av spannmålssäckar från en lastbil. Från Röda Halvmånens lagerområde nära staden Tindouf i Algeriet går hjälpen ut till de närmare 150 000 väst-saharier som sedan 1976 bott i flyktinglägren på andra sidan gränsen från det ockuperade Västsahara.

– Vi svarar för utdelningen av all livsmedelsförsörjning bland flyktingarna, däribland mat till 40 000 skolbarn. Vi svarar också för vattenförsörjningen och där när vi inte upp till 20 liter vatten per person och dag som är den nivå UNHCR satt upp, berättar Buhubeini Yahya

som är chef för Röda Halvmånen i Västsahara. Från humanitärt perspektiv blir situationen allt svårare. Röda Halvmånen ser hur allt fler givare prioriterar andra områden, man har helt enkelt tröttnat på de ”besvärliga” väst-saharierna.

– Sverige har länge varit en stor viktig partner. Nyligen hade vi en svensk delegation här. Men sen, utan att vi hört något mer, stoppades det svenska biståndet. Vi hade trott att Sverige snart skulle erkänna oss. Istället drar man bort den lilla hjälp som vi fått. Jag förstår det inte, jag kan inte förklara detta, kan era ledare göra det? fortsätter Buhubeini Yahya.

Stödet dras in – och ställs om. De senaste åren har Sverige årligen gett cirka nio miljoner kronor som förstärkt livsmedelsförsörjning genom organisationen Praktisk Solidaritet. Detta ska jämföras med de hittills cirka 1,8 miljarder kronor som Sida beräknar med att avsätta för humanitärt bistånd under 2017. Det svenska stödet till de väst-sahariska flyktingarna är alltså mikroskopiskt i förhållande till det totala hu-

manitära biståndet, men symboliskt är det viktigt. Och i den praktiska vardagen är det viktigt för de flyktingar som i 40 år levt i lägren.

Men nu har alltså stödet via Praktisk Solidaritet dragits in, trots att biståndsministern i ett svar på en interpellation från Lotta Johnson Fornarve (v) utlovade ”att Sveriges stöd till de väst-sahariska flyktingarna kommer att fortsätta”.

Hur förklarar då Sida det hela? I ett mail den 18 januari 2017 skriver den ansvarige Sida-handläggaren att:

”Beträffande det övergripande stödet till de väst-sahariska flyktinglägren så har Sida beslutat att initialt inte ge något stöd för 2017 på grund av att kriser med mer akuta humanitära behov har prioriterats. Som ni vet är de globala humanitära behoven gigantiska, med kriget i Syrien och den eskalerade krisen i nordöstra Nigeria som några exempel, och under 2016 var enbart omkring 50 procent av de humanitära behoven tillgodosedda. Detta har ställt höga krav på prioriteringar av medel med stort fokus på akut livräddande insatser, vilket inne-

”Sverige har länge varit en stor viktig partner. Nyligen hade vi en svensk delegation här. Men sen, utan att vi hört något mer, stoppades det svenska biståndet. Vi hade trott att Sverige snart skulle erkänna oss. Istället drar man bort den lilla hjälp som vi fått. Jag förstår det inte, jag kan inte förklara detta, kan era ledare göra det?”

BUHUBEINIYAHYA

bär att humanitärt stöd till Västsahara inte har prioriteras i Sidas initiala allokering för 2017.”

Senare beslutade Sida dock att ge fem miljoner kronor till UNHCR för insatser i de väst-sahariska flyktinglägren. Sida har också sagt nej till ansökningar från Afrikagrupperna och bordlagt en ansökan från Oxfam om att stödja mer långsiktigt hållbara försörjningsprojekt (det som på engelska kallas livelihood) bland flyktingarna.

– I vår femårsansökan fick vi alla pengar vi sökt om, utom det som var avsett för Västsahara. Sida hävdade att Västsahara inte passade ihop med vårt övriga arbete, men min uppfattning är att Sida letade efter något som gjorde att de kunde stryka Västsahara-programmet som vi menar är helt i linje med vår verksamhet i övrigt, säger Lotta Comé på Afrikagrupperna.

En kronisk kris kräver andra lösningar. Charlotta Norrby, chef för Sidas avdelning för samarbete med civilsamhället håller inte med om den beskrivningen:

– Vi har inte lagt någon politisk eller geo-

grafisk tolkning i detta, utan vårt beslut är helt grundat på tekniska aspekter. Vår tolkning är att detta till stor del handlade om verksamhet i Sverige vilket inte är avsikten under den här strategin, så därför sa vi nej, säger Charlotta Norrby.

Susanne Mikhail är enhetschef för humanitärt bistånd på Sida och den som ansvarar för stödet via Praktisk Solidaritet och Oxfam. Hon menar att det inte finns något beslut på att Sida ska minska det humanitära stödet till Västsahara:

– Vi gör en halvårsöversyn i juni för att ”fylla på” med ytterligare stöd och då tittar vi särskilt på bortglömda kriser, däribland Västsahara. Till Oxfam har vi sagt att vi återkommer i juni-juli med ett svar och vad det blir beror på det internationella, humanitära läget. Sammanlagt har vi idag 100 miljoner människor världen över som är beroende av humanitär hjälp, konstaterar hon.

Susanne Mikhail ställer sig också frågande till kritiken från Röda Halvmånen i Västsahara:

– Vi har haft en utfasningsdialog med Praktisk Solidaritet och vi tror inte att mat och kläder för sex till tolv månader åt gången är sättet att arbeta i kroniska katastrofsituationer som pågått i över fyrtio år.

Samtidigt poängterar hon att den långdragna flyktingsituation i Västsahara inte ”lämpar sig” för den modell som finns för humanitärt bistånd.

– Konflikten kring Västsahara kräver en politisk lösning, men om inte det går så måste vi hitta en form för ett mer långsiktigt stöd som stärker människors möjlighet till självförsörjning. Vi måste också fråga oss vilka risker som finns för att vi med vårt stöd befäster en humanitär kris, fortsätter hon.

Känslig – och politisk – fråga. Men frågan om indraget bistånd till Västsahara är känslig för den svenska regeringen, inte minst därför att stödet för Västsahara och Polisario traditionellt är starkt inom stora delar av socialdemokratin. En svekdebatt pågår där kritikerna menar att Sverige gett efter för påtryckningar från Marocko. På ett möte med det svenska civilsamhället nyligen deltog både kabinettssekreterare Annika Söder och statssekreteraren för biståndsfrågor Ulrika Modéer. De som var med på mötet beskriver det som positivt. På UD är man mån om att poängtera att regeringen inte utöver någon detaljstyrning och att Sida fattar egna beslut.

Lotta Johnson Fornarve, riksdagsledamoten som fick ministerns försäkran på att biståndet till Västsahara inte skulle röras, tycker ändå att det är oerhört beklagligt att man nu drar ner:

– Flyktingarna är helt beroende av stödet för sin överlevnad och vad Sverige nu gjort innebär en halvering av biståndet. Redan nu finns en stor frustration bland unga i lägren som vill återuppta den väpnade kampen. Därför skulle ett bra och starkt bistånd bidra till minskade spänningar. Av det skälet anser jag att regeringen klart och tydligt borde förklara att biståndet till Västsahara är viktigt och att det inte får röras, fortsätter Lotta Johnson Fornarve.

TEXT OCH BILD: DAVID ISAKSSON
UR OMVÄRLDEN 7 APRIL

”Var finns modet och visionerna?”

Under Socialdemokraternas kongress i Göteborg i april fick Tidskriften Västsahara en intervju med **MOHAMED SIDATI**, Polisarios Europarepresentant.

”I januari 2016 strax efter att regeringen hade meddelat att Sverige inte kommer att erkänna Västsahara hade utrikesministern ett möte med Polisario”, berättar Mohamed Sidati. Regelbundna möten på hög nivå med oss skulle ske var tredje fjärde månad, fick vi veta. Vi skulle konsulteras och diskutera – bland annat biståndet.

– Några sådana möten har överhuvudtaget inte ägt rum. När krisen fördjupades och dödläget förvärrades så fanns inte våra svenska vänner där. Vi har inte mötts och vi är besvikna.

– Att den svenska regeringen hela tiden skjuter upp erkännandet är frustrerande för västсахarierna. Det är ett diplomatiskt misstag, kontraproduktivt. Debatten finns i partiet men var finns värden som frihet, rättvisa och fred? frågar Mohamed Sidati.

”Flyktingarna har visat tålamod under alla dessa år. Använd nu inte maten som vapen!”

– Beslutet att erkänna Västsahara som en stat finns där. Västsaharafrågan är fortfarande en brännande fråga för partiet. Det var många som talade och debatten var intensiv på kongressen. Västsaharafrågan väcker sympati, stöd och förståelse. Några talare hänvisade också till Olof Palmes era. Många talade för ett erkännande nu och för ett större engagemang och att Sverige också har en plikt att agera när det gäller den humanitära sidan.

I dagsläget har Sverige ännu bättre och starkare argument att erkänna Västsahara, menar Mohamed Sidati.

– EU-domstolens dom i december om handelsavtalen mellan Marocko och EU är mycket klar: Västsahara tillhör inte Marocko. Domstolen hänvisade till FN-resolutionerna om avkoloniseringen av Västsahara och till Internationella domstolen i Haag som säger att Västsahara inte tillhör Marocko. Dessutom ska alla konsultationer om Västsahara ske med det västсахariska folket, vars representant är Polisario Front.

– Därmed stängs dörren för alla spekulationer, säger Mohamed Sidati.

– Utrikesminister Margot Wallström säger att hon vill följa FN-spåret och stödja generalsekreteraren. Ett erkännande av Västsahara sätter just en sådan diplomatisk press på Ma-

rocko att förhandla, att bli involverad att fortsätta med FN-planen.

– Men det viktiga är att debatten och frågan finns hos Socialdemokraterna och att partiet har behållit sitt engagemang för Västsahara. Nu gäller det hur man ska förverkliga det historiska beslutet 2009 om ett svenskt erkännande av Västsahara.

– Det har skett påtryckningar från Marocko och dess vänner, som Frankrike, att inte erkänna Västsahara, men de aktiva inom partiet har insisterat på att beslutet ska verkställas. Det är viktigt.

Hur kommenterar du Sidas beslut att skära ned biståndet?

– Det är en skandal. Hur kan Sverige göra detta? Regeringen lovade att öka biståndet. Samma regering som finns idag! Det är mycket oroande och frustrerande.

– Det humanitära stödet från Sverige har varit mycket viktigt. Den konserverade fisken har ingått i den dagliga kosten. Sverige har dessutom varit involverad i flyktingsituationen sedan första början.

Mohamed Sidati menar att Sverige är presat från Marocko och Frankrike att skära ned och att sluta med biståndet till flyktingarna.

– Sverige lovade att öka biståndet vid vårt möte. Nu skär man i stället ned det. Behovet av bistånd är stort. Biståndet från EU via ECCO har minskat. Sverige lovade oss också att ersätta och komplettera det matbistånd som ECCO inte längre uppfyllde.

Han menar också att beslutet att ge pengar via FN-systemen är mycket dåligt och innebär att bara 30 procent blir kvar till västсахarierna på grund av all byråkrati. Dessutom tar det mycket lång tid innan biståndet når flyktingarna.

– Bistånd via FN är ineffektivt. Det leder inte heller till någon kontinuerlig kontakt mellan svenskar och västсахarier. Det leder inte heller till någon diskussion om hur man kan utveckla stödet. Nu blir det bara ett anonymt stöd. Västсахarier uppfattar det som att Sverige vill distansera sig. Genom sitt handlade visar Sverige att man inte vill bli involverad utan i stället lämnar över denna fråga till FN.

– Flyktingarna har visat tålamod under alla dessa år. Använd nu inte maten som vapen! Vi har i decennier försökt nå en fredlig lösning. Att inte respektera det kan leda till extremism och en explosiv situation, eftersom människorna i flyktinglägren är så besvikna och frustrerade.

”Att den svenska regeringen hela tiden skjuter upp erkännandet är frustrerande för oss. Det är kontraproduktivt, ett diplomatiskt misstag. Bistånd via FN är ineffektivt och dyrt på grund av all byråkrati. Håller Sverige på att distansera sig från Västsahara?”

– Vi förväntade oss att Sverige skulle öka stödet, men de politiska besluten har inte förverkligats.

Vad kan Sverige göra i säkerhetsrådet?

– Sverige skulle kunna spela en viktig roll. Sverige är ett respekterat land med hög prestige och trovärdighet. Det var många länder som röstade in Sverige i säkerhetsrådet. Detta kan man använda sig av.

– Man kunde driva frågan om att beslut som

är fattade faktiskt ska implementeras. Frankrike kommer att behålla sitt motstånd men det finns andra länder som Sverige skulle kunna liera sig med, kanske Storbritannien och Uruguay. Sverige skulle verkligen kunna spela en ledande roll och framför allt se till att MINURSO får ett MR-mandat.

– Sverige är ju också medlem i EU. EU-domstolens beslut att Västsahara inte tillhör Marocko kan också användas i säkerhetsrådet. Sverige måste vara synligt och tufft.

”Marocko och dess vänner har en stark lobby och den finns också i Sverige. Det finns också en press från Frankrike och Spanien.”

Margot Wallström nämnde inte Västsahara i sin utrikesdeklaration i riksdagen i februari.

– Det speglar faktiskt inte svenskarnas syn. Se på debatten under kongressen idag! Där var många talare uppe.

Vad är konsekvenserna av EU-domen?

– Den är viktig och den är klarläggande. I dagsläget har Sverige ännu bättre och starkare argument att erkänna Västsahara, menar Mohamed Sidati.

– EU-domstolens dom i december om handelsavtalen mellan Marocko och EU är mycket tydlig: Västsahara tillhör inte Marocko. Domstolen hänvisade till FN-resolutionerna om avkoloniseringen av Västsahara och till Internationella domstolen i Haag som säger att Västsahara inte tillhör Marocko. Dessutom ska alla konsultationer om Västsahara ske med det västсахariska folket, vars representant är Polisario Front.

– Därmed stängs dörren för alla spekulationer, säger Mohamed Sidati, men nu försöker ändå Frankrike och även Spanien att sätta käppar i hjulet.

– Sverige överklagade ju domen i den lägre instansen Tribunalen med motivet att man ville ha en klarläggande dom. Nu finns den klarläggande domen! Som medlem i EU borde Sverige leda verkställandet av denna dom! Domen ska respekteras. Inga fler handelsavtal får ingås. Inga mer pengar till Marocko från Västsahara. Sverige måste vara mer offensivt.

Vadför är Sverige så svagt?

– Marocko och dess vänner har en stark lobby och den finns också i Sverige. Det finns också en press från Frankrike och Spanien. Även Gulfstaterna som Saudiarabien har en länk till Marocko. EU är en del av problemet men också en del av lösningen. Sverige saknar kanske mod? Och var finns visionerna?

Margot Wallström har sagt att västсахarierna inte är statsdugliga. Hur kommenterar du det?

– Västsahara är en stat sedan 1976 med ett eget parlament, regering, institutioner och verkställande myndigheter och vi håller på att bygga upp ett öppet, demokratiskt och tolerant samhälle. Vi är medlem i Afrikanska Unionen. Det finns många länder som inte är på samma nivå.

Vad händer med Gdeim Izik-rättegången? Den har ju åter skjutits upp, denna gång till maj.

– Det är en politisk rättegång. Tortyr har använts. Det är ingen rättvis rättegång. Sverige säger att de följer rättegången, men vad betyder det? Vad gör de? Vi har inte sett några resultat av det.

TEXT OCH BILD: LENATHUNBERG

I 20 år arbetade Margareta Olshammar och Eiron Larsson på Emmaus Björkå med biståndet till de västahariska flyktinglägren. Här överlämnar de en tavla som visar klädernas väg från Sverige till flyktinglägren.

Margareta och Eiron inspekterar och diskuterar mottagandet av kläderna med representanter för Västsahariska Röda Halvmånen 1993.

1995 utnämndes Margareta till hedersmedborgare i Västsahara av Västsaharas president. Medaljen och diplomaten överlämnades av parlamentets talman till höger om Margareta.

Hedersmedborgare i Västsahara

”Jag blev helt överraskad”, berättar Margareta Olshammar. Talmannen i det västahariska parlamentet hade just överlämnat en medalj och ett diplom till henne i flyktinglägren och förklarat att hon nu blivit utsedd till hedersmedborgare i Västsahara av Västsaharas president.

Detta hände för 22 år sedan i maj 1995 och Margareta tillsammans med Eiron Larsson skulle just återvända hem till Sverige efter ett av sina sedvanliga besök i flyktinglägren som representanter för Emmaus Björkå. De var där för att diskutera klädbiståndet, andra behov som fanns och för att titta på distribution och sortering av kläderna.

”Jag känner mig otroligt hedrad men inser naturligtvis att det var en gest mot hela organisationen, eftersom en organisation inte kan bli medborgare i ett land”, skrev Margareta senare i reserapporten från besöket i flyktinglägren.

Insamlings- och solidaritetsorganisationen Emmaus Björkå hade skickat klädbistånd till de västahariska flyktinglägren sedan 1978. I början var det ett blygsamt bistånd på 10 ton men efter att två medlemmar besökt lägren och rapporterat om behoven växte klädsändningarna och engagemanget i Emmaus Björkå.

Margareta började arbeta med insamlingarna och loppisen i Småland 1981. Då skickade organisationen dessutom och framför allt stöd till ANC i Sydafrika, SWAPO i Namibia, FRELIMO i Mocambique, MPLA i Angola och PFLP i Palestina.

1983 fick Margareta och Eiron tillsammans med ett par medarbetare ta hand om filialen i

Fredriksdal utanför Svalöv i Skåne. Där skulle nu allt klädbistånd till Polisarios flyktingläger koncentreras. Kläder samlades in, sorterades och pressades i balar. Med bidrag från Sida fraktades kläderna sedan i stora containrar till flyktinglägren via Algers hamn, Algeriska Röda Halvmånen och sedan med lastbil till lägren där de togs emot och distribuerades av

”Vi som vill ge bistånd vill tyvärr gärna bestämma och vi lyssnar ibland för dåligt på vad mottagarna behöver.”

Västahariska Röda Halvmånen.

– Naturligtvis är det i första hand mat som västaharierna behöver, men kläder, skor och köksutrustning som vi skickade behövdes också vid den tiden.

Margareta och Eirons första besöket till flyktinglägren ägde rum 1986.

– Det var fantastiskt. Vi blev så väl mottagna, så välkomnade. Man möttes av en sådan värme och ett sådant lugn i lägren. Människorna var underbara. Vi fick komma in i deras hem. Tälten var så vackert dekorerade inuti med tyger som vi hade skickat. Hela situationen för västaharierna är ju hemsk och deprimerande, men här mötte vi ett vänligt och varmt folk. Vi

blev kompisar med så många.

– Ungefär vartannat år reste vi till lägren för att se, höra, lära och diskutera med Västsahariska Röda Halvmånen om deras behov. På den tiden var vi den enda organisation som skickade kläder, berättar Margareta. Med på dessa besök fanns också alltid någon annan medarbetare från Emmaus Björkå för att sätta sig in i flyktingarnas levnadssituation. Varje resa följdes av en rapport till styrelsen.

Diskussionerna med Röda Halvmånen ledde bland annat till att föreningen sökte och fick stöd av Sida att skicka en tankbil för vattentransport, senare en truck och en lastbil med trailer och därefter reservdelar till dessa fordon. Klädbiståndet som från början var på 60 ton ökade till 250 ton per år. Tio gånger om året gick två containrar med kläder iväg från Skåne till flyktinglägren med stöd av Sida.

– Vi kände en väldig stolthet varje gång en container gick iväg. Vi hade också studier för att förstå världsläget bättre en gång i veckan, så man kände att man var en del av det hela.

Men ibland blev det fel. Föreningen skickade en motortvätt till lägren, men det visade sig att den inte kunde användas. Vattentrycket var för lågt.

– Vi som vill ge bistånd vill tyvärr gärna bestämma och vi lyssnar ibland för dåligt på vad mottagarna behöver. Kontakten med mottagarna är A och O, menar Margareta.

1990 var det 15 år sedan ockupationen började. Margareta och Eiron deltog i ceremonierna.

– Vi fick mycket beröm, berättar Margareta

ta stolt. Vi var den enda organisation som regelbundet skickade kläder, som dessutom var av god kvalitet. Flyktingarna var helt beroende av dessa sändningar.

Banden blev starka mellan västaharier och filialen i Skåne. Ibland kom västaharier på besök för att hjälpa till med insamling, sortering och loppis. Flera somrar kom också västahariska barn och ungdomar till Fredriksdal och stannade en vecka under sina sommarbesök till Sverige. Polisarios representanter i Sverige kom också ofta ned till Skåne för att få lite

avkoppling på landet.

– En dag kom premiärministern på besök. Vi tog med honom på en fem kilometers cykeltur till Trolleholm. Det visade sig att han nästan aldrig hade cyklat, så vi erbjöd bilskjuts tillbaka. ”Nej tack, absolut inte. Vi ger oss inte så lätt”, sa premiärministern och lyckades cykla tillbaka. Margareta skrattar åt ett av många minnen.

Från början var arbetet på Emmaus Björkå helt ideellt. Ingen lön betalades ut men medlemmarna fick mat, bostad, kläder och lite fickpengar. Med tiden förändrades det ideella arbetet till en blygsam lön.

– Men vid en period var vi ganska trötta och slutkörda och behövde ny inspiration och miljöombyte, berättar Margareta.

De kontaktade Polisarios representant och

frågade om de kunde få bo i flyktinglägren en tid. Det gick bra. De två tog tjänstledigt och bodde i lägren i tre månader. Där kände de uppskattning för sitt arbete.

– Vi arbetade med Röda Halvmånen, var med i sortering och distribution och försökte hjälpa till med det vi var bra på. Egentligen hade vi velat stanna längre, men kanske var vi ändå mest i vägen, berättar Margareta och skrattar.

För dem blev det en viktig tid. De åt samma mat som flyktingarna och delade deras liv på många sätt.

– Vi fick en ny förståelse för hur de levde, hur svårt det var med all sand som yrde överallt. Det var en besvärlig tid just då med små och enahanda maträtter. Vi fick verkligen uppleva hur primitivt livet är för dem, men vi fick också många nya vänner.

– Västaharierna är våra bästa vänner, intygar Eiron.

I 20 år arbetade Margareta och Eiron i Fredriksdal med biståndet till de västahariska flyktinglägren. De sista åren hade sändningarna tagits över av Emmaus Stockholm, en annan enhet inom parapllyorganisationen Praktisk Solidaritet, där även Emmaus Björkå ingick. 2006 beslutade Emmaus Björkå att lägga ned filialen i Fredriksdal. Margareta och Eiron slutade i föreningen och bor sedan dess i ett torp på landet utanför Lidköping, men känslan för västahariernas kamp och rätt är fortfarande stark.

LENATHUNBERG

PRAKTISK SOLIDARITET

Praktisk Solidaritet bildades 1989 och bestod från början av Emmaus Björkå, Emmaus Stockholm, Brödet och Fiskarna och Gävleborgs biståndsgrupp.

Margareta, nu pensionär, har många goda minnen från Västsaharaarbetet: Människorna var underbara.

Ockupationen måste upphöra! Öka biståndet!

I slutet av februari deltog vi i Sahara Marathon för att visa solidaritet med det västahariska folket. Att springa genom sand och värme var en utmaning. Att leva där i flyktingläger är efter är innebär svåra utmaningar.

undernäring och fattigdom, mycket just för att handeln inte kommer västaharierna till del.

Så sent som i december kom en dom från EU-domstolen som återigen fördömer Marockos agerande. Under tiden får inte Sverige och EU låta Marocko teckna avtal i Västsaharas namn. Det är viktigt att Sverige och våra institutioner, dels ser till att exempelvis pensionspengar inte investeras i europeiska företag såsom Siemens som deltar i ockupationen, dels tillser att varor från Västsahara märks på ett ändamålsenligt sätt, så att det framgår att de är producerade på ockuperad mark. Biståndet till de västahariska flyktinglägren måste också öka och FN-uppdraget Minurso i Västsahara ska innefatta ett perspektiv på mänskliga rättigheter. Framförallt är det viktigt att FN-processen kommer igång igen så att den folkomröstning som utlovades 1991 verkligen genomförs.

Vi socialdemokrater anser att Marockos ockupation måste upphöra. FN:s fredsprocess måste återupptas och folkomröstningen genomföras! Västaharierna har rätt till självbestämmande. År 2009 beslutade socialdemokratiska kongressen att erkänna staten Västsahara. Det beslutet ligger fast. Regeringen vill nu verka för att FN ska finna en lösning på konflikten genom att påverka inom säkerhetsrådet.

Konflikten i Västsahara har pågått under många år, men är trots detta ganska okänd i Sverige och Europa. Vi kommer fortsätta att uppmärksamma människor på situationen för det västahariska folket. Vi kommer fortsätta kämpa för ockupationens upphörande.

MATHIAS TEGNÉR, RIKSDAGSLEDAMOT (S)
EVA LINDH, RIKSDAGSLEDAMOT (S)

I Algeriets sydvästra del, i området som av många kallats Djävulens trädgård på grund av dess svåra förutsättningar för liv, lever idag 165 000 västaharier i flyktingläger. Vi mötte människor som kände uppgivenhet inför sin situation men ändå visade styrka och värme.

Under vår resa såg vi den 270 mil långa mur som Marocko uppfört, som delar ockuperade Västsahara från de befriade delarna av Västsahara. Längs med muren finns befästningar med posterad militär samt enligt uppgift sju miljoner minor. Den internationella domstolen i Haag har avfärdat Marockos anspråk på Västsaharas territorium. Trots detta fortsätter ockupationen och Västsahara är idag i praktiken Afrikas sista koloni.

En folkomröstning skulle genomförts 1992, men är ännu inte genomförd. Att konflikten inte blossat upp igen beror mycket på att vårt systemparti Polisario har agerat återhållsamt inför Marockos förhållande av processen.

Marockos handel med västahariska naturtillgångar bryter mot folkrättens regler, om den inte godkänns av och kommer det västahariska folket till del. De rika västahariska fiskevattnen i Atlanten och landets stora tillgångar av fosfater exploateras idag utan att det västahariska folket får ta del av utkomsten. I Västsahara och de västahariska flyktinglägren i Algeriet råder

20 svenskar sprang Sahara Marathon i februari. Två av dem var riksdagsledamöter. På bilden till höger med Polisarios utrikestatsman Mohamed Khaddad. Vattenkontrollerna var viktiga för de cirka 450 löparna. I lägren spelade västahariska kvinnor en volleybollmatch.

Lotta Comé har stolt genomfört sitt lopp. Foto: Margareta Längnér

Svenskt samarbete på gång

Afrikagrupperna, Emmaus Björkä, Emmaus Stockholm, Emmaus Åland och Praktisk Solidaritet var representerade bland de deltagare från Sverige som sprang och gick 5, 10, 21 eller 42 km mellan flyktingläger i den algeriska öknen under parollen "Spring

för frihet". I år var vi omkring 20 personer från Sverige, bland dem även två riksdagsledamöter, flera multisportare och äventyrare. Förutom att flera av oss i ren ilska över västahariernas situation dubblade våra distanser inför loppet, så tog vi med oss att påverkansar-

betet i Sverige är vår viktigaste insats.

Detta uttryckte västahariska organisationer vi träffade.

Det budskap vi som skandinaviska organisationer tar med oss i fortsatt solidarisk kamp

är; "Gå samman i arbetet för Västsaharas frihet och skapa plattformar i FN och EU, gör det möjligt för oss att göra våra röster hörda."

LOTTA COMÉ OCH SANNA STRÖM,
AFRIKAGRUPPERNA

Minska inte stödet till västsaharierna!

I höstas lovade biståndsminister Isabella Lövin (MP) att Sveriges stöd till de västsahariska flyktingarna i Algeriet skulle ligga fast. Trots det halverar Sida biståndet under 2017. Lotta Johnsson Fornarve, riksdagsledamot för Vänsterpartiet, kräver att regeringen återställer nivån.

Västsahara är Afrikas sista koloni – ockuperat av Marocko sedan 1975. Ockupationen är olaglig och har fördömts av den internationella domstolen i Haag.

Den svenska regeringens hållning till Västsahara präglas av ängslighet och inkonsekvens. Trots riksdagsbeslut och trots att man tidigare lovat att erkänna Västsahara har man efter påtryckningar från Marocko backat undan.

Nu riskerar också det svenska biståndet till de västsahariska flyktingarna att urholkas. En stor del av den västsahariska befolkningen lever sedan årtionden i flyktingläger i Algeriet. Förhållandena är mycket knappa och man är helt beroende av hjälp utifrån för sin överlevnad.

Ändå har Sida beslutat att nästan halvera biståndet till de västsahariska flyktinglägren under 2017; från cirka nio miljoner till fem miljoner. Detta trots att biståndsminister Isabella Lövin senast i oktober i en riksdagsdebatt konstaterade att Sveriges stöd till de västsahariska flyktingarna kommer att ligga fast. Halveringen innebär bland annat att det direkta matstöd som tidigare distribuerats genom den svenska organisationen Praktisk Solidaritet upphör. Stödet har getts i form av konserverad makrill och har varit den enda regelbundna proteinkällan för de västsahariska flyktingarna.

Hälsosituationen i flyktinglägren är allvarlig och maten, som förmedlas av World Food Programme, otillräcklig. Detta för att den är anpassad för akuta katastrofsituationer, inte för att utgöra den enda näringskällan under en längre tid. Makrillen är därför ett mycket viktigt inslag i den vardagliga baskosten och att den nu försvinner slår hårt mot människor i en redan mycket utsatt situation. Biståndsorganisationer som Emmaus och Afrikagrupperna har reagerat starkt mot neddragningen.

Den senaste tiden har spänningarna i området trappats upp på grund av Marockos aggression och tydliga brott mot vapenvilan. Frustrationen i lägren är stor över bristen på internatio-

nellt engagemang och att den utlovade folkomröstningen om självständighet aldrig kommer till stånd trots FN-beslut.

Ett minskat bistånd kan uppfattas som om världen vänder Västsahara ryggen och risken är överhängande att de krafter som vill återuppta den väpnade kampen får ny energi. Ytterligare en väpnad konflikt är knappast vad världen behöver.

Ett utökat och väl genomtänkt bistånd skulle både kunna bidra till att minska spänningarna och förbättra levnadsvillkoren för de västsahariska flyktingarna. Genom utvecklingsbistånd

Ett minskat bistånd kan uppfattas som världen vänder Västsahara ryggen och risken är överhängande att de krafter som vill återuppta den väpnade kampen får ny energi. Ytterligare en väpnad konflikt är knappast vad världen behöver.

till den del av Västsahara som i dag kontrolleras av Polisario skulle Sverige dessutom kunna bidra med en ökad stabilitet och självförsörjning och i förlängningen också möjliggöra att fler skulle kunna lämna livet i flyktinglägren.

De västsahariska flyktingarna har väntat i över 40 år på att kunna återvända hem. Den folkomröstning som FN beslutat om måste komma till stånd så snart som möjligt. Sverige ska stå upp för folkrätt och internationell solidaritet. Vi i Vänsterpartiet förväntar oss att Sveriges regering återställer biståndet till de tidigare nivåerna och att man agerar med kraft i FN:s säkerhetsråd för att Västsaharafrågan ska få en lösning.

LOTTA JOHNSSON FORNARVE,
RIKSDAGSLEDAMOT (V) I ETC 25 MARS
FOTO: MONICA ZAK

Unik konferens för samman västsaharier och palestinier

I mitten av mars intog representanter från såväl västsahariska som palestinska organisationer Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke utanför Göteborg. Det var föreningen Emmaus Björkä som stod för inbjudan och syftet var att tillsammans utveckla en ny typ av samarbete mot ockupation.

Trots att västsaharier och palestinier länge har konfronterats med liknande problem – ockupation, långvarigt flyktingskap, brist på självbestämmande, repression, begränsad rörelsefrihet etc – är denna typ av gemensamma forum mycket ovanliga.

– Så vitt vi känner till finns inga liknande initiativ idag, globalt alltså, och det gör den här konferensen unik och viktig, säger Maria Padrón Hernández, handläggare på Emmaus Björkä.

Emmaus Björkä har i flera decennier arbetat med västsahariska och palestinska organisationer. I Västsahara har arbetet framför allt handlat om materialstöd till flyktinglägren i Algeriet medan Palestina-arbetet har fokuserat på projektstöd till kvinnors rättigheter, utbildning och sjukvård både på Västbanken och i palestinska flyktingläger i Libanon. Konferensen var startskottet för en ny typ av samarbete, där Emmaus Björkäs stöd till västsahariska och palestinska partnerorganisationer samordnas och blir mer helhetsinriktat. Målet är att formulera ett gemensamt program och förhoppningen är att det kommer att leda till en varaktig gemensam plattform där västsaharier och palestinier kan lära av, och stärka, varandra framöver.

– Förutom den övergripande visionen om ett fritt Västsahara och Palestina, har vi också sett en gemensam vilja att stärka civilsamhället och ungas organisering, säger Maria Padrón Hernández.

På konferensen deltog förutom representanter från Emmaus Björkä deltagare från organisationer som verkar i det ockuperade Västsahara, de västsahariska flyktinglägren i Algeriet, Västbanken och palestinska flyktingläger i Libanon. Från det ockuperade Västsahara deltog Equipe Media som är en grupp mediaaktivister. Från de västsahariska flyktinglägren deltog ungdomsorganisationen UJSARIO och mediagruppen Saharawi Voice. Kvinnoorganisationen Union of Palestinian Women Committees kom från Västbanken. Från palestinska flyktingläger i Libanon deltog Human Call Association som arbetar med sjukvård och att stärka det palestinska civilsamhället och Nuwat Social Center som arbetar med barn och unga.

Att det finns många likheter mellan situationen i Västsahara och Palestina blev tydligt i samtalen mellan deltagarna. Frågor som ”Har ni också en mur?” ”Hur funkar det med bosättare hos er?” och ”Vilken status har ni som flyktingar i relation till värdlandet?” var några av alla ämnen som kom upp. De olika organisationerna har också mycket att lära av varandra. De palestinska organisationerna har betydligt mer erfarenhet av att arbeta med måldrivna projekt och program medan de västsahariska organisationerna har stor kunskap om mediafrågor.

– Att skapa ett gemensamt program med vitt skilda organisationer som verkar inom olika geografiska och tematiska områden och med olika kompetens är på många sätt utmanande. Men vi tror att vi alla har mycket att vinna på att västsahariska och palestinska organisationer får möjlighet att utbyta idéer, erfarenheter och strategier, säger Maria Padrón Hernández. Målsättningen är att programmet ska sätta igång 2018 med finansiellt stöd från Forum Syd.

KRISTIN IVARSSON
FOTO: EMMAUS BJÖRKÄ

Spanskt stopp för handel

Flera spanska regioner kräver nu full respekt för EU-domstolens dom 21 december 2016 att EU:s handels- och associationsavtal med Marocko inte gäller Västsahara, eftersom Västsahara inte tillhör Marocko. Den senaste regionen i raden är Galicien 25 april. Under mars och april har regionerna Extremadura, Aragón, Balearerna, Baskien, Katalonien samt städerna Las Palmas, Bilbao med flera ställt samma krav, som har stötts av samtliga partier. Initiativet kommer från Spaniens De gröna/Equo.

Ny bok om Västsahara

Västsahara – nationsbygge i exil handlar om den västsahariska statens och Polisarios interna struktur. Tre artiklar av Alice Wilson och Pablo San Martin visar hur västsaharierna i exil byggt upp ett samhälle och en statsapparat med parlament, regering, ministrar och både en central och en lokal förvaltning. Boken belyser hur samhället har vuxit fram, hur det är organiserat och hur det folkliga deltagandet fungerar. Claes och Helena Olsson, Stiftelsen Global kunskap har redigerat boken.

Rättelse i Västsahara 4 2013

I en artikel om ett eventuellt vänortssamarbete mellan Öckerö och Safi i Marocko skrev vi felaktigt att skolfartyget Gunilla ägdes av bolaget Add-maritime AB till 2010, då det såldes på grund av dålig ekonomi. Vi ber om ursäkt för detta.

Add-maritime AB har aldrig ägt fartyget men driver verksamheten på skolfartyget sedan 2008, numera genom ett managementavtal med ägaren, ett kommunalt bolag. 88 gymnasieelever deltar varje år i uppskattade långseglingar som en del av utbildningen.

Namnbyte

Föreningen Västsahara, som ger ut Tidskriften Västsahara, har bytt namn till **Svenska Västsaharakommittén**.

Tack för att du läser Tidskriften Västsahara! Du har väl inte glömt att prenumerera? Vi vill gärna fortsätta att ge ut tidskriften.

Årsprenumeration 4 nummer kostar 125:- (privatperson), 145:- (stöd), 150:- (organisation) och 200:- (utland).

Pg 20 40 03 - 8

Medlemskap i föreningen kostar 75:- (privatperson) och 300:- (organisation).

KRÖNIKAN

Nordafrikas nästa krig

Ett enda skott. Mer behövs inte, förrän nästa krutdurk i Nordafrika tänds. Det kan starta med att missnöjda unga västsaharier tröttnar på att vänta och bestämmer att "nu räcker det". I skydd av mörkret skulle de kunna smyga sig fram till den marockanska försvarsvallen som delar Västsahara i två delar och avfira ett skott. Skottet skulle besvaras från försvarsvallen – och kriget i Västsahara har startat igen. 26 år av vapenvila och kallt krig med meningslösa politiska förhandlingar skulle avlösas av ett krig med våldshandlingar, döda och sårade soldater och civila, nya flyktingströmmar och ökat ekonomiskt trassel för alla inblandade.

Kriget kommer inte nödvändigtvis att begränsas till Västsahara utan kan sprida sig till grannländerna Marocko, Algeriet och Mauretaniens. Europa skulle få uppleva nya flyktingströmmar både över Medelhavet och till Kanarieöarna och landvägen till de spanska enklaverna på Nordafrikas kust.

Det var annars okomplicerat då krigets parter, Marocko och västsahariernas Polisario 1991 gick med på FN:s vapenvila och startade förberedelserna för en folkomröstning, som folkrätten anvisar som modell för tidigare kolonier. Men västsaharierna fick aldrig sin folkomröstning. Den ena delen av befolkningen lever fortfarande under marockansk ockupation väster om försvarsvallen. Den andra delen, cirka 150 000 väntar i fem stora flyktingläger i en steril öken i Algeriet lite öster om vallen. Tålmodet har tagit slut och det talas om att starta kriget igen.

Vem har ansvaret för fadäsen? Man kan peka på flera. Spanien, som mot internationella regler överlämnade sin tidigare koloni till Marocko och Mauretaniens 1975. Ma-

rocko som angrep och ockuperade området 1975. Medlemmarna i FN:s säkerhetsråd, som inte förmådde leva upp till sitt ansvar. Och så alla vi andra, som stillatigande såg på, medan grundläggande mänskliga rättigheter trampades ner.

FN:s säkerhetsråd dryftar i dessa dagar Västsahara. Som man har gjort otaliga gånger tidigare. Allt pekar på ännu en intetsägande resolution, som inte kommer att ändra på någonting.

Det är förbryllande att ett land som Danmark inte har tagit en självständig ställning i frågan utan bara hänvisar till att man stöder den politiska processen i FN. Som ett litet land är det just vi som har intresse av att internationell lag följs. Nästa gång kan det vara vår tur.

Det kan vara svårt för ett litet land att markera och verkligen kämpa för internationell rätt. Lösningen skulle kunna vara att vi söker en allians med likasinnade, länder som Sverige och Norge, där Västsaharaproblematiken står högt på dagordningen, men där liknande problem avhåller regeringarna från att göra det som är rätt.

Internationell rätt bör naturligtvis tjäna som rättesnöre för våra handlingar. Västsaharierna får hjärtans gärna välja att bli en del av Marocko eller självständighet. Detta kan ske genom en folkomröstning där de äntligen får möjlighet att välja. Endast på detta sätt kan vi undvika ett nytt krig i Nordafrika.

KURT MOSGAARD

FÖRE DETTA MINURSO-CHEF

(Översättning från danska av Lena Thunberg)

Kursdeltagare på Billströmska folkhögskolan på Tjörn. Bild: Hanna Lundkvist

Craftivism på Billströmska

"Vi som går kursen De ungas rätt – global rättvisa på Billströmska folkhögskola på Tjörn, gör dessa broderier för att vi tycker frågan om Västsahara är viktig och vi vill väcka uppmärksamhet kring ämnet. Det var när Lena Thunberg var här och föreläste som intresset väcktes. Frågan om Västsahara är extra aktuell nu när Sverige är med i säkerhetsrådet och vi tänker att broderierna kan bidra till ett ställningstagande. På vår kurs har vi lärt oss om craftivism och broderat och det känns därför som ett bra sätt att säga vad vi tycker."

Det här skrev Hanna Lundkvist. Egentligen är

Bolivia klassens huvudintresse, eftersom de i februari gav sig iväg till La Paz för att göra praktik på bland annat förskolor och lära sig om landet. Men intresset för orättvisor i andra delar av världen har också väckts under den ett-åriga kursen, där Gunilla Forsman är lärare.

Emmaus Stockholm driver tillsammans med några andra organisationer ett informationsprojekt om Västsahara, som finansieras med medel från Forum Syd. En del av detta är skolbesök på gymnasieskolor och folkhögskolor. Det är framför allt lärare i samhällskunskap som har tagit emot besök.

Tidskriften Västsahara har medverkat genom skolbesöken. Under 2015 och 2016 besöktes 40 olika skolor och 1700 elever fick in-

formation om Västsahara.

Reaktionerna har varit mycket positiva med kommentarer som: "Jätteintressant. Detta visste jag inget om. En verklig ögonöppnare. Varför har vi inte fått veta något om detta tidigare i skolan?"

PROJEKTET FORTSÄTTER UNDER 2017–2018.

Hör gärna av er till Tidskriften Västsahara vastsahara@brevet.nu om ni är intresserade av skolbesök.

Inom projektet har också Emmaus Stockholm, Brödet och Fiskarna och Gävle Biståndsgrupp arrangerat seminarier och kampanjer i sina butiker.

Följ tidningen på facebook så får du de senaste nyheterna:
www.facebook.com/tidskriftenvastsahara

TALA OM OSS!

– Berätta vår historia! Visa att vi inte är ensamma! Stå upp för vår sak! Vi kan inte göra detta själva. Vi behöver Sveriges stöd. Sverige kan tala i både FN och EU.

Detta sa Senia Bachir Abderahman, som bor i flyktinglägren, på ett seminarium i riksdagen i april, där frågan var: Vad ska Sverige göra för Västsahara i FN:s säkerhetsråd?

2

år ska Sverige sitta i FN:s säkerhetsråd. En återvändsgränd för västsaharierna, säger folkrättsexperter. Sverige kan göra ytterst lite där.

28

april förlängdes FN-styrkans mandat. Ingen ny linje och inget mandat för mänskliga rättigheter i år heller.

0

kronor i direktbistånd från Sverige till de västsahariska flyktinglägren var Sidas besked i stället för tidigare 10 miljoner.

9

april debatterades Västsaharafrågan på Socialdemokraternas kongress som röstade ner att Sverige ska erkänna Västsahara NU.

20

svenskar, de flesta representanter för frivilligorganisationer, sprang Sahara Marathon i februari.